

ආර්ථික විද්‍යාව
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විභාගය
සඳහා විෂයානුබද්ධ පුනරීක්ෂණ සංවිනය
11. සංවර්ධනයේ විවිධත්වය විග්‍රහ කරමින් තිරසර
සංවර්ධනයට දායකවීමේ ඇල්ම
ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න සඳහා පිළිතුරු

1.

(i) ආර්ථිකයක භාණ්ඩ හා සේවා නිපදවීමේ හැකියාවේ තිරසාර ප්‍රසාරණයක් හෙවත් විභව දළ දේශීය හෝ ජාතික නිෂ්පාදනයේ අඛණ්ඩ වැඩිවීමක් ආර්ථික වෘද්ධිය ලෙස සැලකේ. ආර්ථිකයක භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක වෙනස්වීමක් මෙමගින් පෙන්නුම් කරයි. ආර්ථික වෘද්ධියක් නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන්වීම මගින් පෙන්නුම් කළ හැක.

කාලවර්ෂේද දෙකක් අතර මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ හට ගන්නා වැඩිවීම ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය මගින් පෙන්වයි.

$$\text{ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකය} = \frac{\text{සමීප වර්ෂ දෙකක මු.ද.දේ.නි.වෙනස}}{\text{පෙර වසරේ මු.ද.දේ.නි.}} \times 100$$

(ii)

- සම්පත් සම්භාරය
 - භෞතික ප්‍රාග්ධනය (කටයුතු පහසු කරන මෙවලම් හා උපකරණ, යටිතල පහසුකම්)
 - මානව ප්‍රාග්ධනය (ශ්‍රම හමුදාව විසින් සම්පූර්ණය කරන ලද දැනුම , කුසලතා, අත්දැකීම් සම්භාරය)
 - ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය (භූමිය , ගංඟා , ඇළදොළ, ඛනිජ සම්පත්)
 - සමාජ ප්‍රාග්ධනය (සමාජ අන්තර් සම්බන්ධතා ප්‍රමාණාත්මකව හා ගුණාත්මකව වර්ධනය කරන ආයතන , ප්‍රතිමාන, සාරධර්ම, සමිති සාමාජිකත්වයන්, සම්බන්ධතා ජාල)
- සාධක ඵලදායිතාව
 - තාක්ෂණික දැනුම (වඩාත් කාර්යක්ෂම ක්‍රම ශිල්ප පිළිබඳ දැනුම , නවෝත්පාදන)
 - ශ්‍රම විභජනය
 - කළමනාකරණය
 - පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා කරන ආයෝජනය
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති (ඉතුරුම් සහ ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය, අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව ඉහළ නැංවීම, දේපොළ අයිතිය තහවුරු කිරීම, වෙළෙඳාම නිර්බාධකරණය කිරීම, පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා කරන ආයෝජනය)
- ආර්ථික ස්ථායීකරණය (උද්ධමන අවධමන වලින් තොර වීම)
- සානුබල සැපයීම (වෙළෙඳපොළවල් , දේපොළ අයිතිවාසිකම්, මුදල් හුවමාරුව)
- යහපාලනය (සහභාගීත්වය, එකඟතාව, වගවීම, සඵලතාව හා කාර්යක්ෂමතාව, සංවේදීබව, සාධාරණත්වය හා නීතියේ ආධිපත්‍යය යන ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර මේ යටතේ ආවරණය වේ.)

(iii)

- කාර්මිකරණය වෙගවත් වීම (ආර්ථික සංවර්ධයේ මුල් අදියරේදී මුළු නිෂ්පාදනයට සහ සේවා නියුක්තියට කාර්මික අංශයේ දායකත්වය ඉහළ යයි. නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප සඳහා මානව ප්‍රාග්ධනය හා භෞතික ප්‍රාග්ධනය සාපේක්ෂ වශයෙන් වැඩිපුර යොදාගනී. නාගරික ජනගහනයේ ප්‍රමාණය ඉහළ යයි)
- සේවා අංශය ආර්ථිකයේ වැදගත්ම අංශය වීම (සංවර්ධනයේ පරිණත අවධිය කරා ළඟාවන විට සේවා අංශය වඩාත් ශක්තිමත් වීම)
- කෘෂි අංශයේ සාපේක්ෂ දායකත්වය අඩු වීම (කාර්මික අංශය ප්‍රසාරණයට සමාන්තරව කෘෂි අංශය සංකෝචනය වේ. මුළු නිෂ්පාදනයට හා සේවා නියුක්තියට දක්වන දායකත්වය අඩු වීම, ග්‍රාමීය ජනගහනයේ ප්‍රමාණය පහළ වැටීම, කෘෂි අංශයේ අතිරික්ත ශ්‍රමය ඉහළ වැටුප් ලබන කාර්මික අංශයට මාරුවීම)
- වෙළෙඳ රටාවේ වෙනස්කම් (සාම්ප්‍රදායික ප්‍රාථමික අපනයන වෙනුවට විවිධාංගීකරණය වූ කාර්මික අපනයන ව්‍යුහයක් බිහි වීම හා අපනයන සංයුතිය වෙනස් වීම)
- නිෂ්පාදන සම්පත් වල ඵලදායිතාව ඉහළ යාම (මානව ප්‍රාග්ධනය සමුච්චනය කිරීම , භෞතික ප්‍රාග්ධනය සමුච්චනය, උසස් තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම)
- නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප හා තාක්ෂණය උසස් වීම (ශ්‍රම සුක්ෂ්ම ශිල්ප ක්‍රම වෙනුවට ප්‍රාග්ධන සුක්ෂ්ම ශිල්ප ක්‍රම වෙත යොමු වීම)
- නවීකරණය වීම
- ආයතනික වෙනස්කම් සිදු වීම (රජය ආර්ථිකය පාලනය කරන්නකුගේ භූමිකාවේ සිට පහසුකම් හා සානුබල සපයන්නකුගේ කාර්යය දක්වා ගමන් කිරීම, කාර්යක්ෂම මූල්‍ය ආයතන පද්ධතියක් ගොඩ නැංවීම, නෛතික පද්ධතිය ස්ථාපිත කිරීම සහ දේපොළ අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීම, නීතියේ ආධිපත්‍යය තහවුරු කිරීම, කාර්යක්ෂම නියාමන ක්‍රමයක් ගොඩ නැංවීම)

(iv)

- ද්විගුණන දෝෂ හට ගැනීම.
- භාණ්ඩවල ගුණාත්මක තත්ත්වයේ හටගෙන ඇති දෝෂයන් පෙන්නුම් නොකිරීම.
- වෙළෙඳපොළ හරහා ගනුදෙනු නොවන , ඵලදායී ගනුදෙනු වල එකතු කළ අගයන් ඇතුළත් නොවීම.
- අවගුණ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන දත්ත ඇතුළත් වීම.
- සෘණ බාහිරතා සැලකිල්ලට නොගැනීම.
- ආදායම් බෙදී යන ආකාරය පෙන්නුම් නොකිරීම.
- ආර්ථිකයේ හටගන්නා ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් පෙන්නුම් නොකිරීම.
- රටවල් අතර සංවර්ධන මට්ටම සැසඳීම සඳහා නාමික විනිමය අනුපාතික යොදාගනිමින් ඩොලර් ඒකක වලින් ප්‍රකාශ කිරීම.

(v)

- යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය
- මානව ප්‍රාග්ධනය සංවර්ධනයේ ලා (අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව) ආයෝජනය කිරීම
- සෘජු විදේශ ආයෝජන දිරිමත් කිරීම
- පර්යේෂණ හා සංවර්ධන ක්ෂේත්‍රයේ ආයෝජනය ඉහළ නැංවීම
- රාජ්‍ය පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- අපනයන විවිධාංගීකරණය.
- නම්‍යශීලී ශ්‍රම වෙළෙඳපොළක් බිහි කිරීම.
- වෘත්තීය සමිති සමඟ යහපත් සම්බන්ධතා ගොඩනැංවීම.
- යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීම.

2.

(i) රටක නිෂ්පාදන ධාරිතාව හෙවත් විභව නිමැවුම ඉහළ යාමක් ආර්ථික වෘද්ධිය ලෙස සැලකේ. කාලයක් තිස්සේ මූර්ත ජාතික නිෂ්පාදනයේ සහ ආදායමේ සිදුවන අඛණ්ඩ වැඩිවීමක් මගින් එය හඳුනා ගත හැක.

ආර්ථික වෘද්ධියේ මූලාශ්‍ර

- සම්පත් සම්භාරය ඉහළ යාම - භෞතික ප්‍රාග්ධනය
- මානව ප්‍රාග්ධනය
- සමාජ ප්‍රාග්ධනය
- ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය
- ඵලදායීතාවය ඉහළ යාම - තාක්ෂණික දියුණුව
- නවෝත්පාදන
- පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය ආයෝජනය ඉහළ යාම
- කළමනාකරණය උසස් වීම

- ආර්ථික ස්ථායීතාවය
- ව්‍යවසායකත්ව හැකියා වර්ධනය
- අබාධ වෙළෙඳාම හා ආයෝජනය
- සානුබල සැපයීම
- දේශපාලන හා සමාජ ස්ථාවරත්වය
- යහපාලනය තහවුරු කිරීම

(ii)

- ආර්ථික වෘද්ධිය , දරිද්‍රතාව දුරැලීමේ ප්‍රබල බලවේගයක් ලෙස පිළිගැනේ.
- වෘද්ධිය නිසා සමාජයට සෞභාග්‍යය හා ආර්ථික අවස්ථා බිහි කෙරේ. රැකියා අවස්ථා ප්‍රසාරණය නිසා දරුවන්ට හොඳ අධ්‍යාපනයක් ලබා දීමට දෙමාපියන් පෙළඹේ.
නමුත් මෙය රටවල සමාජ ආර්ථික පරිසරය අනුව වෙනස් විය හැක.
- වෘද්ධි ප්‍රතිලාභ භුක්ති විඳීමට දිළිඳු ජනයාට අවස්ථාව ලැබේ ද? නැද්ද?
- වෘද්ධිය සඳහා දිළිඳු ජනයා කෙතෙක් දුරට දායක වේ ද යන්න
- වෘද්ධිය නිසා ආදායම් විෂමතා වර්ධනය වන බැවින් දිළිඳුකම දුරැලීමට වෘද්ධියේ දායකත්වය අඩු විය හැක.
- වෘද්ධිය තුළින් දිළින්දන්ට ප්‍රතිලාභ ලැබෙන ඌනපුරණ ක්‍රියාවට නැංවේ ද නැද්ද යන්න
- වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය සමඟ සමාජ ආරක්ෂණ ජාලා ක්‍රියාත්මක වීම අවශ්‍යය
- වෘද්ධිය සාර්ව සහභාගීත්ව ක්‍රියාවලියක් විය යුතුය.

(iii) ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායමේ වර්ධනය යොදා ගැනීමේ වාසි

- ගණනය කිරීම පහසු නිසා ලොව පුරා රටවල් භාවිතා කිරීම
- සංවර්ධනයට අදාල සාක්ෂරතාව , සෞඛ්‍යය පහසුකම් , අධ්‍යාපනය වැනි වැදගත් විචල්‍යයන් රැසක් ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම් මට්ටම සමඟ සහසම්බන්ධතාවක් දක්වයි.

ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායමේ වර්ධනය යොදා ගැනීමේ අවාසි

1. භෞතික හාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය කැටිකොට දක්වන නමුත් සංවර්ධනයට අදාල ගුණාත්මක වෙනස්කම් නොපෙන්වයි
2. ආදායම් ව්‍යාප්තියේ ස්වභාවය නිවැරදිව නොපෙන්වයි
3. සංවර්ධනයට අදාල තිරසාර සංවර්ධන පැතිකඩ නොසලකා හරියි (පරිසර දූෂණය, ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය ක්ෂයවීම ආදිය මෙමඟින් නොපෙන්වයි)
4. සංතුෂ්ඨිය, සෞඛ්‍යය , මානව අයිතිවාසිකම් වැනි ආදායම් නොවන සංවර්ධනයේ පැතිකඩවල් පිළිබඳ නොසලකා හරියි
5. නොවිධිමත් අංශයේ නිෂ්පාදනය නිවැරදිව පිළිබිඹු නොකෙරේ.
6. අන්තර්ජාතික සංසන්දනයේ දී සිදුවන විනිමය අනුපාතික පිළිබඳ ගැටළු
7. දරිද්‍රතාව, විරැකියාව, වැනි සමාජ ආර්ථික විචල්‍යයන් ගේ හැසිරීම නොපෙන්වයි.

(iv)

1. පහළ ආදායම් ලබන රටවල් (ඇ.ඩො.1046ට අඩු)
2. පහළ මැදි ආදායම් ලබන රටවල් (ඇ.ඩො. 1046 – 4095 අතර)
3. ඉහළ මැදි ආදායම් ලබන රටවල් (ඇ.ඩො. 4096 – 12696 අතර)
4. ඉහළ ආදායම් ලබන රටවල් (ඇ.ඩො. 12697 ට වැඩි)

(v)

- ශ්‍රමයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය (අධ්‍යාපනය , වෘත්තීය පුහුණුව හා අත්දැකීම්)
- තාක්ෂණය
- නව්‍යතා සම්පාදනය
- ප්‍රාග්ධන ආයෝජනය
- මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සංවර්ධනය
- ස්වභාවික සම්පත්
- යටිතල පහසුකම්
- නියාමනය
- ආකල්ප හා ප්‍රතිමාන

3.

(i) මූර්ත දළ දේශීය / ජාතික නිෂ්පාදනයේ අඛණ්ඩ වර්ධනය වීමක් වෘද්ධිය ලෙස හැඳින්වේ. එහිදී ආර්ථිකයේ විභවතාවයේ දිගුකාලීන ප්‍රසාරණයක් සිදු වේ.

වෘද්ධිය මනින ක්‍රම දෙකකි

1. මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ / දළ ජාතික නිෂ්පාදනයේ වාර්ෂික ප්‍රතිශතයක් ලෙස වෙනස් වීම.
2. ප්‍රති ශීර්ෂ මූර්ත දළ දේශීය / දළ ජාතික නිෂ්පාදනය වෙනස්වීම

(ii) ආර්ථිකයක තිරසාර ලෙස උද්ධමන පීඩනයකින් තොරව , නිෂ්පාදනය කිරීමට හැකියාව ඇති මුළු භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය රටක නිෂ්පාදන ධාරිතාවය ලෙස සැලකේ . ආර්ථිකයක ප්‍රාග්ධනය හා ශ්‍රමය පූර්ණ ලෙස හා කාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝජනය කළ හොත් නිපදවිය හැකි භාණ්ඩ හා සේවා තොගයයි. විභව නිමැවුම, නිෂ්පාදන හැකියාව යන විකල්ප නම් වලින් ද හඳුන්වයි .

(iii)

1. භෞතික ප්‍රාග්ධනය
2. මානව ප්‍රාග්ධනය
3. ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය
4. සමාජ ප්‍රාග්ධනය
5. තාක්ෂණය.එලදායිතාවය

(iv) ආර්ථික වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය තුළදී ,

1. කෘෂිකාර්මික , කාර්මික හා සේවා යන අංශ තුනෙහි ම ප්‍රසාරණයක් ඇති වේ.
2. කෘෂි අංශයට වඩා වැඩි වේගයකින් කාර්මික අංශය ප්‍රසාරණය වේ
3. සේවා අංශය ආර්ථිකයේ වැදගත් ම අංශය බවට පත් වේ

(v)

- ආර්ථික සංවර්ධනය යනු බහුමාණ ක්‍රියාවලියකි. එහිදී මිනිස් ජීවිතයේ ආර්ථික තත්ත්වය හා ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ යාමක් සිදු වේ.
- ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා ආර්ථික වෘද්ධියත් සමඟ පහත වෙනස්කම් සිදු විය යුතුය.
 - නිෂ්පාදන අංශයෙහි ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් සිදු වීම
 - නිෂ්පාදන සම්පත්වල ඵලදායිතාවය ඉහළ යාම
 - නිෂ්පාදන ශිල්පක්‍රම හා තාක්ෂණය ඉහළ යාම
 - නවීකරණය වීම
 - ආර්ථික සංවර්ධනයේ ප්‍රතිලාභ ඉහළ සිට පහළට ගොස් දුගීබව අඩු වීම, විරැකියාව අඩු වීම, ආදායම් විෂමතාව අඩු වීම, තේරීම් ඉහළ යාම ආදිය ආර්ථික සංවර්ධනයේ දී සිදු වේ
 - ආර්ථික, සමාජ , දේශපාලන, සංස්කෘතික , පාරිසරික ආදී සෑම අංශයක ම දියුණුවක් ඇති වන නිසා ආර්ථික සංවර්ධනය බහුමාණීය ක්‍රියාවලියකි.

4.

(i)

- සංවර්ධනය වූ කලී බහුමාණීය ක්‍රියාවලියකි. එම ක්‍රියාවලිය තුළ ආර්ථික පැතිකඩ මෙන්ම ආර්ථික නොවන පැතිකඩ ද එක සේ වැදගත් වේ. එබඳු සංවර්ධන ක්‍රියාවලියක් වෘද්ධිය හා සාධාරණත්වය වැනි අරමුණු සමගාමී ව සාක්ෂාත් කර ගත යුතුය.
- සංවර්ධනය යනු ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය උසස් වීම ය. ‘බහුමාණ ක්‍රියාවලිය’ යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සංවර්ධනය යනු හුදෙක් තනි සාධකයක් නොවන බවය. සමාජ සංවර්ධනය, ආර්ථික සංවර්ධනය, පාරිසරික කළමනාකරණය , ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානතාව, දේශපාලනික සවිබල ගැන්වීම , ප්‍රජා විද්‍යාත්මක සංවර්ධනය වැනි පුළුල් ක්ෂේත්‍ර රැසක් එමගින් ආවරණය කෙරේ.

(ii)

- තිරසාර සංවර්ධය යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ වර්තමාන පරපුර තම අවශ්‍යතා සපුරාගත යුත්තේ අනාගත පරම්පරාවලට ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ඇති අයිතිය කැප නොකරමින් බවයි.
- තිරසාර සංවර්ධනයේ හරය වශයෙන් පවතිනුයේ තීරණ ගැනීමේ දී ප්‍රධාන ස්තම්භ තුනක් එකවර සැලකිල්ලට ගත යුතු බවයි. එනම් සමාජය, ආර්ථිකය සහ පරිසරයයි
- සමාජය, ආර්ථිකය සහ පරිසරය ඉතා කිට්ටුවෙන් එකිනෙක බැඳී පවත්නා බැවින් තීරණ ගත යුත්තේ ඒවා අතර සමබරතාවක් පවත්වා ගැනීමට හැකි වන පරිදි ය.
- සංවර්ධනය තිරසාර වනුයේ මෙම අංශ අතර මනා සම්බන්ධයක් හා සමබරතාවක් තිබුණහොත් පමණි. එක් අංශයක් පසෙක ලා තවත් අංශයක් කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීමෙන් , සමස්ත සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය ම පසු බැමකට ලක් වනු ඇත.

(iii)

- මානව සංවර්ධනය ගොඩනැගීමේදී ප්‍රධාන මානයන්ට සමාන බර තැබීමක් (1/3) සිදු කිරීම
- මානව සංවර්ධන දර්ශකය සමාහාර මිනුමක් නිසා විවිධ විෂමතා සැලකිල්ලට නොගැනීම (උදා:- ස්ත්‍රී පුරුෂ බව අනුව , ග්‍රාමීය නාගරික බව අනුව, ආදායම් ව්‍යාප්තියේ පවතින විෂමතා අනුව)
- මානව සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය ඇතැම් අංග සලකා නොබැලීම (උදා:- මානව නිදහස හා මානව ආරක්ෂාව, දේශපාලන නිදහස, සහභාගීත්වය)
- අධ්‍යාපනය මිනුම් කිරීමේදී අතරමගදී පාසල් හැර යන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව සැලකිල්ලට නොගැනීම නිසා පාසල් වලට ඇතුළත් වීමේ අනුපාතය අධි තක්සේරු වීම
- පාරිසරික බලපෑම් ඇතුළත් නොවීම

(iv)

- ඒක පුද්ගල දළ ජාතික ආදායමේ වර්ධනයක් යනු පෙර වර්ෂයකට සාපේක්ෂව බලන කල පුද්ගලයෙකුට දළ ජාතික ආදායමෙන් හිමි වන සාමාන්‍ය ආදායමේ ඉහළ යාමයි. ඒක පුද්ගල දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය සාමාන්‍ය ජාතික ආදායම පමණක් පෙන්වුම් කරන අතර , එය ජීවන තත්ත්වය මිනුම් කිරීමට ප්‍රමාණවත් මිනුමක් නොවේ.
- ජීවන තත්ත්වය යන්න විෂයානුබද්ධ සංකල්පයක් වන අතර , එමගින් පුද්ගල සතුට, සාධාරණත්වය, සමානාත්මතාවය සහ පුද්ගල ගරුත්වය , මානව අයිතීන් , වෙනස්කොට සැලකීමෙන් නිදහස් වීම, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය , ජාතිය, භාෂාව, ආගම, දේශපාලන විශ්වාසයන්, ජාතිකත්වය සහ සමාජ ආර්ථික තත්ත්වය ආදිය නොසලකා සමානව සැලකීම ද ඇතුළත් වේ.
- පුද්ගලයාගේ ජීවන තත්ත්වයේ ගුණාත්මක බවට බලපාන තවත් සමහර සාධක අතරට සේවා ස්ථානයේ කොන්දේසි , සෞඛ්‍යය සේවා , අධ්‍යාපනය හා ද්‍රව්‍යාත්මක ජීවන තත්ත්වයන් ද ඇතුළත් කළ හැකි වේ.
- එබැවින් ඒක පුද්ගල දළ ජාතික ආදායමේ වර්ධනය ජීවන තත්ත්වය මිනුම් කිරීමේ දී නොමඟ යවන සුළු සහ ප්‍රමාණවත් නොවන මිනුමකි.

(v)

- ආදායම් දරිද්‍රතාව අඩු කිරීම.
- ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනයට ඇතුළු වීමේ අනුපාතිකය 100% දක්වා වැඩි කිරීම.
- ළමා මරණ සංඛ්‍යාව පහළ හෙළීම.
- මාතෘ සෞඛ්‍යය ඉහළ නැංවීම.
- මැලේරියා රෝගී මරණ සංඛ්‍යාව ශුන්‍ය කිරීම.
- ක්ෂය රෝගී මරණ සංඛ්‍යාව ශුන්‍ය කිරීම.

5.

(i) මානව සංවර්ධන දර්ශකය යනු දැනුම , ජීවන මට්ටම සහ සෞඛ්‍යය යන ප්‍රධාන පැතිකඩ 3ක් පදනම් කර ගනිමින් ගණනය කරනු ලබන සංයුක්ත දර්ශකයකි.

මානව සංවර්ධන දර්ශකයේ ප්‍රබලතා

- රටක ජනතාවගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීමට අදාල ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක යන අංශ දෙකම ඇතුළත් වී තිබීම.
- සංවර්ධනයේ යෙදවුම් පාර්ශ්වය මෙන්ම නිමැවුම් පාර්ශ්වයද නියෝජනය වී තිබීම (උදා: ලෙස ආයු අපේක්ෂාව , වැනි සමාජීය දර්ශක ගණනයේදී රටක සිටින විශේෂඥ වෛද්‍යවරුන් ගණන, රෝහල් වල ඇති ඇඳුන් ගණන, එක් වෛද්‍යවරයකුට සිටින රෝගීන් ගණන ආදී යෙදවුම් භාවිතා වේ. උපතේදී දී ඉහළ ජීවිත අපේක්ෂාවක් තිබීම එම යෙදවුම් වලින් ලැබෙන නිමැවුම වේ.)
- සංවර්ධන මට්ටම අනුව රටවල් වර්ග කිරීමට පදනමක් සැපයීම
- ජනතාව හා සංවර්ධනය ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් සංවර්ධනය මැනීම සඳහා අර්ථවත් පුළුල් සමාහාර මිනුමක් ලබා ගත හැකි වීම

මානව සංවර්ධන දර්ශකයේ දුබලතා

- මානව සංවර්ධනය ගොඩනැගීමේදී ප්‍රධාන මානයන්ට සමාන බර තැබීමක් (1/3) සිදු කිරීම
- මානව සංවර්ධන දර්ශකය සමාහාර මිනුමක් නිසා විවිධ විෂමතා සැලකිල්ලට නොගැනීම (උදා:- ස්ත්‍රී පුරුෂ බව අනුව , ග්‍රාමීය නාගරික බව අනුව, ආදායම් ව්‍යාප්තියේ පවතින විෂමතා අනුව)
- මානව සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය ඇතැම් අංශ සලකා නොබැලීම (උදා:- මානව නිදහස හා මානව ආරක්ෂාව, දේශපාලන නිදහස, සහභාගීත්වය)
- අධ්‍යාපනය මිනුම් කිරීමේදී අතරමගදී පාසල් හැර යන ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව සැලකිල්ලට නොගැනීම නිසා පාසල් වලට ඇතුළත් වීමේ අනුපාතය අධි තක්සේරු වීම
- පාරිසරික බලපෑම් ඇතුළත් නොවීම

(ii)

- ආර්ථික වෘද්ධිය නිසා ආදායම් මට්ටම් ඉහළ යයි. භෞතික ජීවන තත්ත්වය ඉහළ යාමට ඉහළ ආදායම් අවශ්‍යයි. මේ නිසා ආර්ථික වෘද්ධිය, තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ.
- ආර්ථික වෘද්ධිය ඉහළ යාම නිසා හිඟ සම්පත් උපයෝජනය ඉහළ යයි.එමනිසා ස්වභාවික ප්‍රාග්ධනය හායනය වේ. සමාජ විෂමතා වැඩි වේ. වර්තමාන ආදායම් මට්ටම් ඉහළ යාම අනාගත ආදායම් විභවතාව පහළ යාමට හේතු වේ.
- පරිසර දූෂණය ජනගහනය සමග සෘජු සම්බන්ධයක් පවතී . එහෙත් ජනගහණ වර්ධනය, ආර්ථික වෘද්ධිය සමඟ ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධ වේ. එම නිසා ආර්ථික වෘද්ධි මට්ටම පරිසරයට හිතකර ලෙස බලපායි.
- වෘද්ධියත් සමඟ සමාජ සාරධර්ම , ප්‍රතිමාන වෙනස් වී , සමාජ විෂමතා හා පාරිසරික ගැටළු කෙරෙහි වැඩි අවධානය යොමු කෙරේ. පරිසර හිතකාමී භාණ්ඩ වැඩිපුර නිපදවීමට යොමු වේ.
- වෘද්ධියත් සමඟ ආදායම් ඉහළ යන නිසා තාක්ෂණ , පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය, නවෝත්පාදන කෙරෙහි වැඩි අවධානය යොමු කර , ප්‍රතිස්ථාපනය කළ නොහැකි සම්පත් වෙනුවට පරිසර හිතකාමී වෙනත් ක්‍රම භාවිතා කළ හැක.

(iii)

- සාර්ක් කලාපීය රටවල් අතුරින් ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ ම මානව සංවර්ධන දර්ශකය පෙන්වයි. 2020 වාර්තාව අනුව මෙරට මානව සංවර්ධන දර්ශකය 0.782 ක් වන අතර රටවල් 187 අතුරින් 72 වැනි ස්ථානය හිමි කර ගෙන ඇත.
- ජාතික දරිද්‍රතා අනුපාතිකය 1990/91 වර්ෂවල 26.1% ක් වූ අතර 2009/10 වර්ෂවල එය 8.9%ක් දක්වා අඩු විය.
- මෙලෙස ජාතික මට්ටමින් මානව සංවර්ධන දර්ශකයේ කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් සිදු වුවත් , පළාත් , දිස්ත්‍රික් හා ආංශික වශයෙන් එහි විෂමතා පවතී.
 - නාගරික අංශයේ දරිද්‍රතාව - 5.3%
 - ග්‍රාමීය අංශයේ දරිද්‍රතාව - 9.4%
 - වතු අංශයේ දරිද්‍රතාව - 11.0%
- දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ විශාලතම දායකත්වය බස්නාහිර (44%)
- අඩුම දායකත්වය උතුරු පළාත (4%)
- යටිතල පහසුකම් - වතු අංශයේ 23% කට විදුලිය ද , 40 %කට පිරිසිදු පානීය ජලය ද නොලැබේ.
- ද්විතියික හා උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා ඇති පහසුකම් ව්‍යාප්තියේ ද වෙනස්කම් පවතී.

(iv) ජනගහන දරිද්‍රතා දර්ශකය හා විහීනතා දර්ශකය යන දෙකෙහි සාමාන්‍ය අගයන් එකිනෙකින් ගුණ කරමින් බහුමාන දරිද්‍රතා දර්ශකය ලබාගනී.

බහුමාන දරිද්‍රතා දර්ශකය = ජනගහන දරිද්‍රතා දර්ශකය * විහීනතා දර්ශකය

(v)

1. ආර්ථික ප්‍රතිවිපාක

- ~ නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව හීන වීම
- ~ උගත සම්පත් උපයෝජනය.
- ~ නූගත්කම නිසා විඳකියාව ඉහළ යාම
- ~ ජාතික නිෂ්පාදනය හා ප්‍රතිශීර්ෂ ආදායම පහළ යාම

2. සමාජීය ප්‍රතිවිපාක

- ~ සමාජ අසමානතාව, බැහැර කිරීම, නොසලකා හැරීම වැනි අකටයුතුකම් නිසා මංකොල්ලකෑම් , සොරකම්, අල්ලස් ගැනීම්, මිනී මැරුම් වැනි අපරාධ තවදුරටත් ඉහළ යාම.
- ~ සමාජ සාධාරණත්වයට හා යහ පැවැත්මට ප්‍රබල හානියක් වීම.